ښاغلي عبدالباري جهاني نوښتګر اومخکښ شاعر اوليکوال

شعر هغه هنري اثر دی چې ښکلي او په زړه پوري کلام ته او خوږوترکيبونو اوظاهري فورم اوشکل ته اړتيا لري . د شعر ښکلا دشعر په معنا، کلام اواحساس کې او دشعر دفورم اوشکل په وسيله انعکاس مومي . شاعر بايدخپل شعري مطلب داسې تنظيم اوترتيب کړي چې شعر يې معناولري او يو ښکلې فورم او شکل پيدا کړي . دی بايدله هغوترکيبي عناصرونه لکه: احساس،عاطفه، تخيل، وزن،کلام اودټولنې داسی نورو پديدو نه ګټه واخلي، چې شعر يې معنا پيداکړي اود ده شعر ته يو ښکلې فورم اوشکل ور په برخه شي ،او د ده دشعر اساسي معنا،مفهوم اوموضوع روښانه شي او دی خپل هدف ،موخه اوپيغام په خپل شعر کې خلکو او ټولنې ته بيان کړي . اساسي اصل د يو شعرپه معنا کې نغښتې دی،جانبي موضوع يې فورم او شکل دی .

زموږ هيواد د لوړو شاعرانو، اديبانو او ليکوالانو ټاټوبې دی ، چې زموږ خلک اوهيوادوال دشعر اوادب سره له پيړيو پيړيورا هيسې يوه ځانګړې مينه اوعلاقه لري .

زموږ په ټولنه کې د شعر هنرته دشاعرانو، اديبانواوليکوالانو له خوا ډيره پاملرنه شوې ده .

زموږ زياتره شاعران د خپل ښکلي او په زړه پوري کلام ، فهم اوادراک اوسپيڅلي احساساتواو عواطفوپه وسيله ټولنيز اهداف او دټولنې غوښتنې په ډير انساني توګه بيان کړې دي . دوی په خپلو آثارو کې خپل دردونه او دټولنې ناخوالې او دخلکو اوهيواد سره خپله مينه او خلوص په ډير عالي شکل انعکاسوي . دوی دخپل علم اوپوهې په وسيله دخپلې ټولنې ستونزې او دهيوادوالو خوږې اوترخې ته پاملرنه کړې ده ، او دحل لاره يې ورښوودلې ده .

د ښاغلي عبدالباري جهاني له نامه سره زموږ هيوادوال او په تيره بيا زموږ پښتانه آشنا دي، او ورباندې وياړي او د قدر په سترګو ورته ګوري . دی دپښتنود اوسنيو

شاعرانو په منځ کې هغه ځلیدونکې ستورې دی ، چې دخپلو شعرونو په وسیله یې پښتو ادب تود اوځلانده ساتلې دی .
جهاني صیب زموږ دهیواد یو تکړه، وتلي ، پیژندل شوې پیاوړې اوخوږ ژبې شاعر، ادیب،لیکوال، ویاند، ژباړونکې اوژورنالیست دی .
دی د خدای بخښلي حاجي عبدالاحمدخان زوی دی چې په(۱۳۲۷) لمریز کال کې د کندهار په ښار کې زیږیدلې دی .لومړنی زده کړې یې د کندهار په ښار کې دمیرویس نیکه په لیسه کې سر ته رسولې دي، او بیاپه۱۹۷۲کال کې دکابل پوهنتون دادبیاتو اوبشري علومو له پوهنځي څخه فارغ شوې دی .
جهاني صیب زموږ دهیواد دپښتو د ادب په تاریخ کې هغه ځلانده او غوره څیره ده، چې د ده شعرونواو اثارو زموږ پښتو ادب ښکلې،روښانه اوپیاوړې ساتلې دی .
شعر ویل آسان کار نه دی، ځانته یوځانګړې استعداد غواړي او په دی لاره کې تلل یومشکل کار دی . خدای پاک جهاني صیب ته دغه استعداداوذوق ور په برخه کړې دی . ده د کوچینوالي څخه د مشهورو شاعرانو شعرونه لوستل او ورسره یې مینه درلوده ، او دښوونځي په دوره کې ده خپلې شعري انګازې خپرې کړې، خوهغه وخت چې پوهنتون ته راغې نو دا انګارې نوری هم پیاوړې اوبشپړې شوې . د ده شاعري چې یونازک اولطیف فن دی تر اوسه پورې دوام لري .
جهاني صیب هغه وخت چې لوړې زده کړې یې پای ته ورسولې خپل کار یې په پښتو ټولنه کې پیل کړ. په پنځه ویشت کلنې کې دکابل مجلې د مسوؤل مدیر په توګه هم دنده تر سره کړې ده ، او دوه کاله یې د پوهنې په وزارت کې کار کړې دی .
ده دانګلیسي ژبې د زده کړې لپاره دوه ځله بیروت ته سفر کړې دی . کله چې په هیواد کې حالات بدل شول، ده په ۱۹۸۱کال کې پاکستان ته کډه وکړه، هلته دوه کاله پاتې شو د امریکاغږ رادیوکې یې آزموینه په بري پای ته ورسوله، اوبیا وروسته دامریکا متحده ایالاتو ته ولاړ، اوتر اوسه پورې هلته دمهاجرت شپې سبا کوي .دی دامریکا غږ رادیوپه پښتو څانګه کې د ژورنالیست په توګه کار کوي .
جهاني صیب داوسنیوشاعرانواو لیکوالانوپه منځ کې یو ځانګړې ځای او مقام لري.
دی نه یوازې د پښتوادب یوپیاوړې شاعر اوادیب دی بلکې په نورو ژبو هم آثار لري.
ده د نړی د بیلا بیلوشاعرانو شعرونه او آثار په پښتو ژبه ژباړلي دي . د ده ادبي او فرهنګي شخصیت نړیوال شهرت او مقام لري ، دی نه یوازی په هیواد کې د ننه بلکې په بهر کې هم د سترواو لوړولیکوالانواودیبانوله خواستایل شوې دی .
د جهاني صیب شعرونه د ولس دژونداوحالاتواصلي او واقعي تصویرونه انعکاسوي.
د ده په شعرونو کې دپخواني، نن اوسبادحقیقي اوعیني ژوندانساني هیلې، جسارت ، مستي، یاغیتوب، عواطف اواحساسات پراته دي ، چې آوریدونکي، لوستونکي، او لیدونکي یې بې اختیاره د ژور اغیز لاندې راځي او احساسات یې راپاروي .
د ده په شعرونو کې د واقعي عشق ، مینه او محبت ، سوز او ګداز او د طبیعت دمناظرواو ښکلا نه رانیولې تر ملي،اجتماعي،علمي، تصوفي اواخلاقي کچه پورې

تصویرونه اومفاهیم نغښتي دي .
دشعر هنر، دموسیقۍ هنر، شاعران، هنرمندان هغه فرهنګي شتمني دي، چې دیوبل سره تړاو لري . دموسیقۍ هنر دشعر دهنر په وسیله بشپړ، ځلانده اوتازه کیږي .
دجهاني صیب شعرونه یوځانګړې موسیقیت لري ،خوکله چې دده شعرونه د هنرمندانو په خوږو اوښکلو آوازونو، طرزونو او کمپوزونو کې د رادیوتلویزون له لارې دساز په ځپوکې مینه والو ته وړاندې کیږي، ښکلا یې لا پسې زیاتیږي .
د جهاني صیب شعري کلام د ده د پاک اوسپیڅلي زړه کلام دی، چې په نورو زړونو خپل اغیز لري . دی یو دروند شاعر دی، ځانګړې قلم اوځانګړې ژبه لري . دی د نرم او لطیف مزاج اوملي احساس او د رواني طبعی شاعر دی . دی دیو ممتاز او نازکخیال شاعر په توګه د نیکو اوصافو او لوړو اخلاقو خاوند دی . دی دخپل وطن اوملت سره ځانګړې مینه لري . د ده په ذهن او روان کې ملي نظر، ملي احساس خوندي دی .
دی آزادي ،خپلواکي، دموکراسي،ملي عدالت او انصاف اوملي وحدت ته علاقمند دی، اوپه دی لاره کې یې د خپل سپیڅلي قلم اوخوږ کلام په وسیله ستر فعالیتونه تر سره کړي دي . دی د پښتون ، پښتونوالي او پښتو ژبې سره یوه ځانګړې مینه او خواخوږی لري . ده د پښتو ژبې او د پښتوادب د ودې لپاره لوی خدمتونه کړې دي، چې د ده نوم او د ده ادبي هلې ځلي زموږ د پښتو ادب په تاریخ کې نه ورکیدونکي او نه هیریدونکي دي . لنډه دا چې که د جهاني صیب پر شاعری ، او لیکوالی او پښتونوالی هر څومره وغږیږو بیا هم کم دي .
په راتلونکې کې دښاغلي جهاني صیب سره یوځانګړې مرکه لروچې په خپل وخت کې به خپره شي .
په ډیردرنښت : انجنیرعبدالقادر مسعود

دجهاني صیب دشعرونو ځیني بیلګې :

جلوه

زه رباب ته مي شهباز یي
زه نغمه یم ته مي ساز یي
زه مقام یم ته مي سور یي
زه آهنګ یم ته آواز یي
ته لمبه یي زه دي شمع
زه پتنګ ته مي پرواز یي
زه مجنون ته مي جنون یي
زه محل ته مي ممتاز یي

ته مي سر د ليونتوب يي
ته زما د جنون راز يي

هم ناظم يي هم مي نظم
ته هم سوز يي هم گداز يي
زه له كومي فنا تشتم
چي انجام ته مي آغاز يي
دا د كومي پيالي بنگ دی
چي نشي پكي مستياِي
دا د كومي نغمي شرنگ دی
چي شهباز پكي نخيږي
دا د كومي سلگې اور دی
چي لمبي پكي ويلياِي
دومره پوه يمه چي ته يي
هم وجود ييهم جلوه يي
تصوير ستا د جمال زور دی
محفل ستا د لمبې شور دی

غزل

په ژوند مي نصيب نه سوې جنازې ته دي درځم
د يـــــار دوصل خيا له هد يرې ته دي د رځم
يو تشــــــــه وعده يې دځوانی په بيه غوارم
سوالګرنه يـم آسمانه چي كاسي ته دي درځم
منم چي ترمـــــنز له يې سكرو تي دي كرلي
دالار په ماودانـــه د ه كوځې ته دي د ر ځم
يو لحظه د ي مـــــــخ له رقيبا نو پټو مه
لمبي خا مو شه نه سې تما شې ته دي درځم
داستادميني اوردي چي محفل رنګينومه
پانوس رنګه بليږم بدرګې تـــه دي درځم

محشر

شېخه مه راځه محشر دی مځكه سوځي آسمان سوځي
خم له اوره سره چوي پياله سوځي پيمان سوځي
د سكروټو محجرونه د سينو ګرداب ته لوېږي
په دوزخ كې پايكوبي ده ځپه سوځي توپان سوځي

د سوما له خمه اخلي نوش په نوش وروستي جامونه
د زردشت لحد اور واخيست خرقه پوش زاهدان سوزي
مهارت د علم غواړي په محفل چې ور ګډېږي
د پخو رندانو ځای دی سست مذهب او ایمان سوځي
دا مسلک د خرابات دی په هر خم کې خرابي ده
حریفان په کې غرقیږي ساقي سوځي رندان سوزي
بد مستان دي هیاهوی دی شوبې دم په دم ماتیږي
چیغې ورغلې محراب ته توبه سوځي شیخان سوځي
د مطرب ګوتې نخیږي له شهبازه لمبې څاڅي
څوک تازه محفل ته راغی چې بورا ورته ځان سوزي
عقل لاره ورکه کړې د جنونو غیږې ته لویږي
دجنونو حکم چلیږي دانا سوزي نادان سوزي
جهاني لارې یې ښاره هسې نه چې سره ورک شي
زمانه په زړه کړه ده قول سوزي پیمان سوزي

غزل

د انتظار سترګې مې سرې وې ما دې لار څارله
د هیلو ورځې مې تیارې وې ما دې لار څارله

درته خیرات مې وزرونه نذرانه ایښي وو
ستا به په کوم پانوي کې شپې وې ما دې لار څارله

ژبې ګونګې وې ایشارو د تورو نکل کاوه
پاتې نسکورې پیمانې وې ما دې لار څارله

کلونه تېر وو لارو نه وایه تصیر د پلونو
هېرې د شپو څخه کیسې وې ما دې لار څارله

لکه یعقوب د کاروانو لارې مې سترې کړلې
نصیب د مصر زولنې وې ما دې لار څارله

زما د شهیدو ارمانونو جنډې ونړېدې
ستا په مزار شناختې ویدې وې ما دې لار څارله

د (جهاني) قسمت رنظور انظار ورسیدی
د سترګو تور مې هدیرې وې ما دې لار څارله

غزل

د شمعې په څېر سوځو له خپل ځانه سره ځو
که وصل که هجران وي د جانانه سره ځو
د تورو په حساب دي ورکې لارې د ترږمیو
منزل چاته معلوم دی د اسمانه سره ځو
تش نوم د ساحل اورو یو تصویر د بیړۍ وینو
په ښاښکو په ګامونو له توپانه سره ځو
سېراب یې نکړې شوندې سل کلونو سرابونو
له چغو سره راغلو له ارمانه سره ځو
شبنم غوندې مو لارې له ګلونو شولې ورکې
د اوښکو په زولۍ کې له ګرېوانه سره ځو
د غله دیدن شپېې یې لکه خوب هسې پناه شوې
په نیمه شپه کې راغلو د اذانه سره ځو
توښه مو په تندي کې د صنم سجدې اخیستې
احرام تړو پر لارې له مغانه سره ځو
زاهده په تیارو کې د تسپو غږونه اورم
کوثر ته دې روان کړو له شیطانه سره ځو
قاصده زما سلام دی په ټولي د رقیبانو
مونږ داسې مېلمانه یو د مېزبانه سره ځو
اغاز دی که انجام دی راز په سل پردو کې نغښتی
هوښیار که لېوني یو د زندانه سره ځو
د ژوند په راز پوه نه شو (جهاني) سبا به نه یو
یو څو بې نومه سیوري له کاروانه سره ځو

نه به ته يې نه به زه يم

يوه ورځ به دا جهان وي نه به ته يې نه زه يم
هم به مځکه هم آسمان وي نه به ته يې نه به زه يم

سپين لاسونه د ساقي به ګرځوي پيالې د مُلو
سره جمع به ياران وي نه به ته يې نه به زه يم

د پانوس لمبې به سوځي بې فرياده وزرونه
بل محفل نور به رندان وي نه به ته يې نه به زه يم

تور لښکر به د اغيارو څوک په تور د مينې وژني
بل منصور بل به ايمان وي نه به ته يې نه به زه يم

د باطل نمرود به اور وي د حق چيغې شوروي
څوک خليل به ور روان وي نه به ته يې نه به زه يم

لا چښي به په خلوت کې غلي غلي شرابونه
ريا کار به زاهدان وي نه به ته يې نه به زه يم

څوک به ناځي څوک به خاندي څوک به مات وي تر غم لاندې
هم ساحل هم به توپان وي نه به ته يې نه به زه يم

بازاري مينې به پلوري اشارې دبورو سترګو
ګناهکار به عاشقان وي نه به ته يې نه به زه يم

له شهبازه به را اوري "جهاني" ستا غزلونه
ستا دمينې به داستان وي نه به ته يې نه به زه يم

غزل

هغه ګرېوان چې د ازله د ګنډلو نه و
جنون يې هم د زولنو د تينګېدلو نه و

د ارمانونو په ساحل مې بېړۍ ډوبه شوله
بيده قسمه دا ګودر د غرقېدلو نه و

چې بې خبره دې رخصت شوم له حضوره څخه
د عزرايل خاموش پيغام د اورېدلو نه و

د دار پر سر که مې نارې د اناالحق وهلې
شيخه معذور يم هغه سُر ستا د ويلو نه و

يوازې ما د خپل جانان قولونه واخيستله
دا کوه طور د فرعونانو د ليدلو نه و

زه په لمبو کې سوځېدم جلوه مې وليدله
هغه مقام د هر خامبازه د ورتللو نه و

چې "جهاني" يې د پېريو په وعده اوبيزې
خواره زاهده هغه جام ستا د چښلو نه و

دعوه

کندهار مې د بابا په قباله دی
که پنجشير دی که واخان دی وطن زما دی

هره لوېشت مې د نيکه او بابا ګور دی
په هر ګام باندې لحد او کفن زما دی

هر غاټول يې زما له وينو رنګ اخيستی
دا په وينو روزل سوی چمن زما دی

له نيکه راپاتې سوی په ميراث دی
دا د مشکو رباتونو خـــُـتن زما دی

سرداري يې زما په پچه ده ختلې
له آمو تر مست هلمنده مامن زما دی

که تاجک دی که اوزبک دی یو افغان دی
ددې خاورې هزاره ترکمن زما دی

چې فکرونه د نفاق پالي په سر کې
امتياز يې د وهلو کشتن زما دی

ښه يې زما دي ، بد يې زما دي هر څه زما دي
ددې خاورې ارغوان او زغن زما دی

دلته هره تيږه کانی بدخشان دی
دا لالونه، غرونه غرونه دمن زما دی

د ازل تقسيم باغوان يم پيدا کړی
دا بهار دا لاله زار او ګلشن زما دی

دا مورچل مورچل پکتيا او دا شېربريتي
چې فلک به کوږ. ورګوري دښمن زما دی

که ميرويس دی که اکبر که مسجدي دی
هره توره، هر ميدان او تورزن زما دی

فتحه زما ده، فخر زما دی، جشن زما دی
شهيد زما دی د ويرژلو شيون زما دی

چې په زړه کې څه درتېر نسي اسمانه
چې پرون مې د نيکونو و نن زما دی

غزل

جــــانــــه پــــه سجدو درته راغلئ يمه ځم
ځــــو ورځي دي په غېږ کي اوسېدلئ يمه ځم
د اوښکو په ګامونو اسوېلــــو در څخه ولاړم
لـــــه سترګـــو تر بـــاڼو را رسېدلئ يمه ځم
تـــــر اوسه مي باقي دي پر کوڅود پلونو نښي
يــــو عمـــــر پــــــر دې لارو ژړېدلئ يمه ځم
پېغور چي د سيالۍ مي د رقيب را پاته نه سي
ســـــل ځــــله دي ســـــــکروټو ازمېيلئ يمه ځم
ته ناست وې لاس تر غــاړه له رقيب سره همراز
پــــر شمـــــع د مـــحفل دي کړېــــــدلئ يمه ځم
د عقل پـــــر کوڅـــــو مي کاڼو سر دئ پېژندلئ
پــــه ټـــول د لـــــــېونو کي چي ښاغلئ يمه ځم
لـــــه شپــــو څخه دي ولاړم جهاني رنګه په صبر
لـــــه شـــرنــــــګه د نـــــغمې دي پربوتلئ يمه ځم

شعر از خيام

گر باده خوری تو با خردمندان خور
يا با صنمی لاله رخ خندان خور
بسيار مخور ورد مکن فاش مساز
اندک خور و گه گاه خور و پنهان خور

ژباړونکې : عبدالباري جهاني

له هوښيارو سره نوش که د سرو ميو ډک جامونه
يا ملګري که پيۍ مخي ښايسته لکه ګلونه
نه چې وران دی له مستۍ سي د رندانو محفلونه
لږ يې نوش که کله کله او پټ وساته رازونه

شعر از خيام

من دامن زهد و توبه پی خواهم کرد
با موی سپيد قصد ی می خواهم کرد

پیمانه عمر من به هفتاد رسید
این دم نکنم نشاط کی خواهم کرد

ژباړونکې : عبدالباري جهاني

له توبې او له پرهیزه ور تیریږم په زر ځله
په دا سپینو ویښتو ځمه ډکومه پیاله خپله
چې د عمر پیمانه مې بر اویا ده رسیدلی
چې دا نن لا مستي نه کړم دا مستي به کوم کله

دجهاني صیيب یو ښکلې شعر چې دی کلیپ په شکل جوړ شوې دی ، دی تاسو پاملرنه ورته راګرځوم .
دا لاندنې پته وګورې

http://www.youtube.com/watch?v=TPyjQWAPJzs